

Τὸ κατὰ σχω ἄφ' τὸ, δὲν ἔγινε καθόλου ἀπ' τὸ κατ' ἄσχον, γιατί ἐκεῖθα πού εἶπανά: κατὰ σχω δὲν ξαίρανε πιά τὸ κατ' ἔσχον, (κι ὅσοι τὸ ξαίρανε ἀπ' τὸ σχολεῖο, ποιῆς δὲ θὰ λέγανε κατὰ σχω στὸν ἐνεστό). Τὸ κατ' ἔσχον δὲ θγάξει ἐνεστό, γιατί τονίζεται κιάφτὸ ὄχι στὴν προπαρὰλήφουσα ἀλλὰ στὴν παραλήφουσα.

Τὸ κατὰ σχω εἶναι νεολεξία, ὄχι μάλιστα πένου ἀπὸ ἑκατὸ χρονῶ, λογιμένο ἴσια ἀπ' τὸ: κατ' ἄσχεση.

Ἄμα δηλ. μπῆκε στὴν τρεχοῦμενη γλώσσα ἡ λέξη κατ' ἄσχεση ἀπ' τὴν καθαρέβουσα, ἀρχὴ λέγανε: κάμνω κατ' ἄσχεση, θὰ κάμω κατ' ἄσχεση κτλ. Ὑστερα νιώσανε τὴν ἀνάγκη νὰ τὸ ποῦνε καὶ μονολεχτικά. Πρὸβλ. «Τί ὄρα θὰ κάνομε ἀνάσταση;» καὶ κατόπι: «Τί ὄρα θ' ἀναστήσομε;» Ὅπου δὲ θέλουνε νὰ ποῦνε βέβαια πὼς θ' ἀναστήσουνε κανέναν, παρὰ πὼς θὰ γιορτάσουν τὴν Ἀνάσταση.

Λοιπὸν ὅπως εἶπαν: ἔκανα ἀνάσταση—ἀνάσταση, ἔτσι εἶπαν καί: ἔκανα κατ' ἄσχεση—κατ' ἄσχησα.

Κέπειδὴς λένε: πάσχησα—πάσχω, εἶπαν καί: κατ' ἄσχησα—κατὰ σχω, ὅπου τὸ κατ' ἔσχον δὲν πιάζει κανένα ὀλοῦ ἄμεσο.

Καὶ πὼς ἔχω δικαίω, τὸ δείχνει ὁ ἄλλος ὁ τύπος, ὁ πὸ κοινός: κατ' ἄσχεσα—κατὰ σχέτω, πὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνε ἀπ' τὸ κατ' ἔσχον, παρὰ ἀπ' τὸ κατ' ἄσχησα. Ὅπως δηλ.: ὑπόθεσα—ὑποθέτω, καλόθεσα—καλοθέτω, ἔτσι καὶ κατ' ἄσχεσα—κατὰ σχέτω, ὅπου τὸ κατ' ἄσχεσα δὲν μπορεῖ νὰ γίνε ἀπ', τὸ κατ' ἔσχον παρὰ ἀπ' τὸ κατ' ἄσχεση, ὅπως εἶπαμε.

Ἔτσι πᾶει κι ἄφ' τὸ τὸ ἐπιχείρημα τῶν ἐξευρο-νιστῶν.

Ἄφ' τὸν λοιπὸν ἔξέρω ἐνεστός ἀπ' τὸ ἐξευ-ρον δὲ γίνετι, καὶ ἔξέρω ἀπ' τὸ ἐξέρω δὲν μπορεῖ νὰ γίνε, ἀλλοῦ πρέπει νὰ γινέφουμε τὴν ἀφ' τὸ ἐξέρω.

Τὸ ἐξέρω λοιπὸν δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ ἐξεί-ρω. Τὸ ὄμμα ἀφ' τὸ στοῖς ἀρχαίους εἶνε ὅλα τὰ νοήματα τοῦ δικού μας τοῦ σηκῶν. Νά καὶ ἡ σεί-νὰ πὸν ἔφατσε σὺτὸ τὸ νόημα:

κατὰ σχέτω, ἐπίστω: κατ' ἔγω (ἢ κατ' ἔγω), ξαίρω, πᾶντα πὸ τὸ δικού μου· (ἔν) τῶ νῶ,

κατὰ σχέτω, πᾶντα, κατ' ἔγω (κατ' ἔγω), ξαίρω.

Κατὰ σχέτω τί μοῦ λές,

τὸ πῆσα τί μοῦ λές,

κατ' ἔγω τί μοῦ λές,

κατ' ἔγω ὅτι μοῦ πᾶς.

τὸ ἐξέρω.

Ἄφ' ἄφ' τὰ τὸ κατὰ λαβαίνω, τὸ κατ' ἔγω καὶ τὸ καὶ τὸ ξαίρω ἔχουνε μείνει μόνο γιὰ τὸ ἡθικό νόημα.

Τὰ: παίρω καὶ κρατῶ ἔχουνε καὶ τὰ δυὸ νοήματα.

Ἔτσι λοιπὸν ἄμα κατὰ λαβῶ μίαν ἔννοια, τὴν παίρω (στὸ νοῦ), κι ἄμα τὴν πᾶρω τὴν κρατῶ καὶ τὴν κατ' ἔγω καὶ πάντα τὴν ἐξείρω (στὸ νοῦ μου), τὴν ἐξείρω.

Ἔτσι βλέπουμε, πὼς τὸ ἐξευρίσκω, κι ἀπ' τὴν ἐποψὴ τὴ σημασιολογική, δὲν ἔχει πότερα δικαί-

ώματα ἀπάνου στὸ νόμα τοῦ οἶδα, γινώσκω, je sais ἀπ' ὅσα ἔχει τὸ (ἐ)ξείρω.

(Στάλλο φύλλο τὸ Β' μέρος).

M. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Στὸν κάμπο ὅπου θροντοῦσε τὸ κανόνι,
Μιά πράσινη γαλήνη τῶρα ἀπλώνει
Μέ μύρια δλόχαρα ἄνθια κεντημένη
Ἐκεῖ πὸν πολεμοῦσαν σὰ λιοντάρια
Τοῦ ὄχτροῦ καὶ τὰ δικὰ μας παλικάρια,
Τίποτα πιά ἀπ' τὴν ἔχθρητα δὲ μένει:
Ἄδερφοῦμενοι

Κοιμοῦνται οἱ μαχητῆς οἱ τιμημένοι,
Γιὰ μιὰ πατρίδα!

Γιὰ μιὰ πατρίδα! Νιώθω νὰ πλακῶνει
Τὸ στήθος μου μιὰ μπόρα πὸν ζυγῶνει,
Πὸν θᾶφθαι κι ὄχι θρεῖ θὰ τὸ σαρώσει.
Γιὰ ἄκου, μακριά! κάπου θροντολογαίει,
Μιά φωνὴ στὸν ἀγέρα τριγυρνάει,
Τοὺς λαοὺς στὸ ποδάρι νὰ σηκῶσει:
Ἄδερφοῦμενοι

Στᾶρματα οἱ μαχητῆς οἱ τιμημένοι,
Γιὰ τὴν Πατρίδα!

Γιὰ τὴν Πατρίδα, κι ἄχ! γιὰ μιὰ Πατρίδα
Τσακίστε τὴ χρυσὴ τὴν ἀλυσίδα!
Σὰν ἕνας σηκωθεῖτε, σκλαβωμένοι!
Τᾶρματα ἀκόμα μιὰ φορὰ ἄς ζωστοῦμε,
Καὶ πάλι, ἀδέρφια, στὴ φωτιὰ ἄς λουστοῦμε!
Σαλπίστε νὰ τραντάξει ἡ οἰκουμένη:
Ἄδερφοῦμενοι

Κινοῦν οἱ μαχητῆς οἱ τιμημένοι
Γιὰ ΜΙΑ Πατρίδα!

K. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ Π' ΑΓΑΠΑΓΕΣ...

Εἶναι βράδι χυνόπορου,
Μιά βραδιά πεθαμένη:
Στὸ βιβλίον πάγαπαγες
Εἴμαι πάλι σκυμμένη.

Στὸ βιβλίον πάγαπαγες
Τὶς στιγμὲς ζῶ καὶ πάλι,
Πὸν σκυμμένοι ἀνταμώνουνταν
Καὶ τῶν δυὸ τὸ κεφάλι.

Στὸ βιβλίον πάγαπαγες
Ἔχω μέσα κεῖ κλείσει
Τὶς λαχτάρεις, τοὺς πόνους μου,
Ποῦχουν πιά ξεχειλίσει.

Τὸ βιβλίον πάγαπαγες,
Ὅταν θᾶγω πεθάνει,
Στὸ μακρὸν τὸ ταξίδι μου
Συντροφιά θὰ μοῦ κάνει.

Ἔτσι πάλι θὰ αἰσθάνουμαι,
Ὅσοι νᾶρθω κοντὰ σου,
Νὰ μ' ἀγγίξουν στὰ μάγουλα
Τὰ σγουρὰ τὰ μαλλιά σου.

Χίος.

ΦΟΥΛΜΕΝ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

ΞΑΙΡΩ

Α'

Ξέρω (=οίδα, γινώσκω, je sais) άκούω και λέμε κάθε μέρα. Όσο διαβάζουμε: ή Ξέρω, κι άκούω κι από καιιά φορά Ξέρω από κείνους που προσπαθούν να μιλήσουν όπως διαβάζουν.

Τό Ξέρω λοιπόν είναι τό: Ξέρω (;) λέει (Κορ. Ατκ. IV, 164).

Άφτοι που τό πρωτοείπαν έτσι, τόκαμαν όλωσδιόλου άφταίρετα κι άπρόσεχτα: δασκάλικα, να πούμε: προβλ. μπροσώ — ή μπροσώ (;), τσόφλιο — Ξώφλοιον (;), λέει, διαγαυμίζω — διακομίζω, λέει, κτλ. κτλ.

Κιάφοσ βρέθηκε γραμμένο τό ή Ξέρω, τό θαμαχτό, θελήσανε να τό Ξηγήσουνε στηρίζοντάς τό με άλλα άνάλογα τάχα (Χατζ. Μεσ. και Ν. έλλ. Α', 104 και 279).

Άφόντας έννωσα τόν κόσμο, Ξέρω τάκούω και τό αίστάνουμαι. Όποιος τό πεί Ξέρω, ή είναι δασκαλοχαλασμένος, ή τό λέει έγρετιδικα. Κέπειδής τό φτογγοξενγάρωμα βρ εν' από κείνα που δε χωρίζονται ποτές, ελα πάντα την ύποψία πως τό Ξέρω δεν είναι τό Ξέρω. Η ύποψία μου έγινε θεβαίότητα από τούτο-δά. Πήγα στην Άφτόνη του Μάρμαρά: οι δασκάλοι τη γράφουνε Άφθόνη, ό λαός τη λέει Άφτόνη, άστόσο άκουσα μιιά για που την ελεε κάρτα δυό φορές Άφόνη, άμα τη ρώτησα, μου ζήτησε συγνώμη, που δε μιλάει καλά γιατ' είναι άπλή γυναίκα κι άγράφω και τά ρέστα, κατά την ιδέα που εμπνέσανε οι δασκάλοι στο δυστυχημένο τό λαό μας νάχει πολύ μικρή ιδέα για τό λόγου του και καθόλου πεποίδηση στον έμαφτό του. Όσο ποτές φορές δεν πρόσεχε τόλεγε Άφόνη, κέπειδής τό φτογγοξενγάρωμα φτ είναι κι άφτό άπ' τά άόριστα, κάρτα ύποψιάστηκα. Άργότερα, όταν συναντήθηκα με τό Βυζαντινολόγο Μανουήλ Γεδεών, μου ελεε πως ύπάρχει χαλκό νόμισμα με την έπιγραφή «Άφόνη Προικονησίων». άστε τό Άφόνη εΐταν τό σωστό, κ' ή για άνήξαιρα βαστούσε την παρόδοση, και τό Άφτόνη εΐταν παρετυμολογημένο άπ' τό άφθονος. Τότες σημάτισα την πεποίδηση πιά πως και τό Ξέρω, Ξέρω σέτο ελναι, δηλ. χωρίς β. κιάλλου πρέπει να γυρέψουμε την έτυμολογία του, όχι στο Ξέρω.

Τό Ξέρω ποτές δεν μπορεί να γίνει Ξέρω, δεν ξεπέφτει δηλ. τό β πριν από τό ρ στη Ρωμαιοκη(1), είτε άπ' τόγαίο Βμάς έργεται: θρέχω, θούχος, θράχος κτλ. κτλ., είτε άπ' τό ύποταχικό υ τή διπτόγγων, που κατάντησε β λ. χ. νεύοο, πλευρό, στεύρωμα κτλ., και μου φαίνεται παράξενο πως τού Ξέρω του Χατζηδάκη άπτή ή πολύ - πολύ χαλατηριαστική λεφτομέοεια. Δεν τό ποόσεξε μήτε ό Ξανθουδίδης στην έκδοση του Έρωτόκριτου, για να ποικαταστήσει τό γνήσιο λαϊκό τύπο. Ό γνήσιος τίπος του Έρωτόκριτου λοιπόν είναι χωρίς τό β (=υ) λ. χ. στα Α' 1185, 1431, 1000.

(1) Τό χάλαβρος με τά χάλαρα δεν έχουνε σχέση, τουλάχιστον στην κατάληξη.

Έκει που είναι με τό β (=υ) λ. χ. στα Α' 265 Ξέρω — Ξέρω και Α' 975 Ξέρει — εΰρει, είναι προσδεμένο τό β για να κάνει τέλειες ρίμες.

Όσο φαίνεται πως ό Κορνάρος τόν τύπο με β δεν τόν Ξέρει και οι δυό αυτές μεριές που εΐπαμε εΐτανε Ξαίρω — εΰρω και Ξαίρεις — εΰρεις δηλαδή από τις λίγες όχι τέλειες ρίμες τού Έρωτόκριτου σαν τά καίγει — δοξεύγει (Β' 423), θαμμένος — ζαχαρένιος (Ε' 405) κτλ. Προβλ. και τά λαϊκά: άλλέρι — σε γυρέει, ψάρι — δεν Ξέρει τί ψάλλει και τά δμοια. Άλλίως δά δε συμφωνά άπτή ή διπλοτυπία και με τά δσα λέει ό Ξ. στη σελ. LVII τού πρόλόγου.

Λοιπόν τό Ξέρω δηλ. Ξέρω να τό πεί ό έλληνικός λαός Ξέρω χωρίς β, εΐταν άδύνατο, εΐταν όλότελα άδύνατο, εΐτανε τών άδυνάτων άδύνατο, και μή χάνεστε.

Και όμως λέει Ξέρω και μόνο Ξέρω. Τό Ξέρω δεν είναι ούτε της προφορικής, ούτε της λόγιας παράδοσης, είναι φτιασμένο από παρανόημα.

Και μονάχα ό φτογγολογικός άφτός λόγος φτάνει να μās πείσει, πως άλλου πρέπει να ζήτησουμε την έτυμολογία του Ξέρω κι όχι στο Ξέρω.

Όσο προσκορδει και σε λόγους ψυχολογικούς: Άν μπορούσε ποτές άπ' τόν άόρ, Ξέρω να γίνει ένεστός: Ξέρω, γιατί ύπάρχει μέσ στο γλαστικό μας αίστημα ένκομένο τό εΰρον με τό εΰρικόω. Και τόσο πολύ ό λαός, άφτός τουλάχιστο που μιλεί την κοινή Έλληνική (και τό Ξέρω δεν είναι ντόπιο, είναι πάγκοινο), ζητεί να ξεχωρίσει τό ένεστωτικό θέμα άπ' τό θέμα του άόριστου, άστε λέει και γράφει πάντα: άπόλαφα, άπόλαυσα — άπαλαβαίνα, άπολαμβάνω, και ποτές τό σωστό: άπολαύω, γιατί αυτό τό αίστάνεται ως ύποταχική τού άόριστου (δηλ. πιά άκριβολογημένα ως όριστική τού μέλλοντα θα (άπο)λάβω (Ξλαβα)(2).

Πώς μπορούσε λοιπό να πεί: Ξέρω, που θα τούρχότανε σαν ύποταχική τού άόριστου, άφού λέει άκόμα: «βρίσκω, Ξέρω λεφτά, ή δουλειά μου δεν τελιώνει» ή «ήδρα, Ξήδρα παράδες είναι δικός μου λογαριασμός».

Και λοιπό:

— «Θά μπορούσεις να βρεις χρήματα»

— «Έβρω, Ξέρω γώ τό Ξέρω, τούς άλλους τί τούς μέλει»

Όπου τό Ξέρω πρός τό Ξέρω ήχει τό νόημα τού Ξεπάρω πρός τό πάρω, τού Ξεγράψω πρός τό γράψω κτλ. κτλ., και καιμών αντίμωση με τό Ξέρω. — Έτσι; Κι άπου ξεχωρίζεται λοκάθαρα τού άόριστου τό νόημα άπ' τό ένεστωτικό. — Σωστά;

Έχουμε ένα άλλο ρήμα που κατά τό φαινόμενο μοιάζει στο σηματοισμό με τό Ξέρω.

Άφτό τό ρήμα είναι τό νεοελληνικό (δηλ. πολύ παλιό ΝΕΟελληνικό): κατάρχω — κάνω κατάσχεση. Όσο, άμα τό βάλες σεπιστημονικό δοκίμιο βγαίνει άφτό πιά κούφιο άπ' άλλο.

(2) Άκόμα λένε οι δασκάλοι (και γράφουν κιόλας) προσαγάγω αντί προσαγω δηλ. παίρνουμε τό μακρομένο θέμα για ένεστωτικό, γιατί έτσι τό ζητεί τό νεοελληνικό γλαστικό αίστημα. Κέτσι ή δημοτική έκδικείται την καταρρέωση.